

Új tájvédelmi körzetek

Több mint két évtizedes működése alatt a Természetvédelmi Hivatal 170 000 hektárnál nagyobb területet nyilvánított védetté. Ma már két nemzeti parkunk van, a tájvédelmi körzetek, az országos és megyei jelentőségű területek száma meghaladja a 450-et.

A védettségi „statistikák-ból” kitűnik, hogy hazánkban az itt állandóan honos és az átvonuló madárfajok közül 339 fajtát tartanak számon. Ebből csupán 19 nem védett — így a veréb, a fácán, a vadréce, a szarka, a szajkó. A többi védelem alatt áll, elejteni szigorúan tilos.

Külön érdekesség, hogy a tüzok, amely az európai tájról csaknem kipusztult, hazánkban találja meg azt a védett területet, ahol a jövőben ismét vadon tenyészhet. Dévaványa mellett 3400

hektáron alakították ki olyan természetvédelmi körzetet, ahol több mint 3000 tüzok lel otthont. Ez a szám rendkívül magas, ha tekintetbe vesszük, hogy Európában összesen 6500 tüzokot tartanak nyilván. A kipusztulástól egyébként a nagytestű futómadarakat mesterséges keltezővel mentették meg. De külön gondot okozott, hogy az emberi környezetben kikelő tüzok-fiókák szelidekké váltak. Vissza kell tehát őket vadítani, amikor természetük környezetükbe kerülnek.

Hazánk ritka növényeit a Természetvédelmi Hivatal eddig úgy védte, hogy azokat a területeket nyilvánította természetvédelmi körzetnek, ahol a ritka növények találhatók. Területtől függetlenül csupán egyetlen növény élvez védeltséget Magyarországon: a Volga-

menti hérics. Az új természetvédelmi törvényjavaslat több mint száz magyarországi növényfaját tesz védetté, területi elhelyezéstől függetlenül.

A közelmúltban több új tájvédelmi körzetet alakítottak ki. Ilyen a nemrég védetté vált Szentgyörgy-hegy, ahol 932 hektáron őrzik meg a szőlőkultúrát és védik a hegy vulkánkúpját. Kultúr- és östörténeti értékeink lelőhelyét is tájvédelmi körzeteké nyilvánították. Így vált védetté a vértesszöllősi előmber lelőhelye és az idén bővítették 100 hektárral az ipolytarnóci ósállatok lábnyomait őrző területet.

A közeljövőben nyilvánítják védettnek harmadik nemzeti parkunkat, a bükk-i tájegységet, továbbá a 6200 hektáros Hansági tájvédelmi körzetet.

Idén először: pályázattal

Látogatás — állásügyekben

Mint ismeretes, az idén első ízben csak pályázat útján helyezkedhetnek el felsőfokú végzettséget igénylő munkakörben a pályakezdő fiatalok. A vállalatoknak, intézményeknek — a rendelkezés értelmében — az egyetemek többségéhez december 31-ig kellett eljuttatni a pályázatokat, amelyeket az egyetemeknek január 15-ig kellett nyilvánosságra, azaz a hallgatók tudomására hozniuk. Szedgeden a József Attila Tudományegyetem három karán tettünk látogatást, keresve a választ: milyen tapasztalatokat hozott a pályázati rendszer első szakasza és milyen lehetőségek várják az idén a Szedgeden nappali tagozatokon végző ifjú szakembereket.

Az állam- és jogtudományi karon különleges és kiskise felemás helyzet jött létre: mivel a jogászok félévkor, tehát éppen januárban végeznek, s ugyanakkor fél évvel a diploma megszerzése előtt meg kellett volna ismerniük a pályázati lehetőségeket, az új pályázati rendszerben részes első évfolyamnak igen kevés ideje maradt a gondolkodásra. Ez az első alkalom így leginkább azok számára lehet hasznos, akiknek korábbi pályázatát nem fogadták el — vagy akik a még betöltetlen állás helyek felé „kacsingatnak”. Komolyabb és főleg minden végzőre érvényes hátrányt jelent, hogy az országban meghirdetett 413 állásból mindössze 232 jutott Szedgednek, azaz csak ennyi intézmény küldte el meghirdetett állásait az itt végzők számára. (Mint kiderült, a pécsi jogi karon is hasonló a helyzet.) Így 181 állás a budapesti és általában az országos intézményekben gyakorlatilag elérhetetlen a vidéki hallgatóknak. Más kérdés persze, hogy ezt a kedvezőtlen helyzetet megfelelően képes el-
lensúlyozni az állások és a pályázatra jogosultak aránya: 95 jogász végzett idén januárban, a 39 társadalmi ösztöndíjason kívül tehát 56-an pályázhatnak — 232 helyre. Ha az állások „minőségét” tekintve a most végzőknek talán kissé hátrányos is az elhelyezkedés, állás bőven van — lehet válogatni.

Egészen másként áll a dolog azokon a karon, ahol tanárképzés is folyik. A pedagógushiány közismert, ám az új pályázati rendszer sem tehet csodákat. Külön nehézség már maga az egyre jobban elnöiesedő pedagóguspálya is. (Például a természettudományi karon végző biológia-kémia szakosok közül mindössze két fiú van — és erre a szakra is szinte minden meghirdetett állás férfiakra várna.) Az országban 370 természettudományi kari végzettséget kívánó állást hirdettek meg az idén, a szedegi TTK-n végző mintegy 200 hallgatóból körülbelül 120-an pályázhatnak.

A bölcsészettudományi kart idén befejező 117 hallgatóból 107-en válogathat-

nak a meghirdetett állások közül. Országos szinten 466 állást hirdettek meg, sok az általános iskolai és a nevelőintézményi állás — mert itt a legnagyobb a szükség fiatal pedagógusokra. Hogy a meghirdetett bölcsész-állásokból Szedgednek mennyi jut, az még nem tudható. Azonban itt az a probléma, hogy néhány szakpáron a végzősök számára már nagyon kevés, vagy egyetlen egy állást sem hirdettek meg, például a történelem-olasz, az olasz-orosz, a francia-orosz vagy az angol-olasz szakokon.

A pályázati rendszer által nyújtott lehetőségekre február 15-ig adhatnak választ a legilletékesebbek: a most végző egyetemisták. Reméljük, hogy az új rendszer kezdeti bizonytalanságai jövőre már megszűnnek, s az állások meghirdetésénél jobban figyelembe veszik az egyes egyetemek sajátosságait is. A pályázati rendszer bevezetése szükségszerű volt — szükségszerű tehát az is, hogy megfelelően töltsék be feladatát.

D. L.

A támogatás új módszere

Szilárd alap a szakmunkásképzéshez

Miért jó a vállalatnak, ha új tanműhelyt épít, s abba korszerű gépeket vásárol, vagyis ha mind jobb feltételeket teremt a szakmunkástanulók gyakorlati oktatásához? Főként azért, mert csakis akkor remélheti, hogy a végző fiatalok legtovább a hosszú időre megtarthatja. De az ilyen fejlesztéssel a népgazdaság érdekében is szolgálja, mivel a műszaki-technikai színvonal emelése, a további sikeres munka csak mind jobban képzett szakemberekkel képzelhető el. A gyakorlati oktatás feltételeinek javításában nem maradnak magukra a vállalatok: részeseiknek abból az alpból, amelyet a termelőüzemek — bérköltségükkel — együttesen hoznak létre. A szakmunkásképzési alap képzését és felhasználását a közelmúltban szabályozta a munkaügyi és a pénzügyminiszter együttes rendelete. Az idén január elsejétől érvényes változásokról szakmunkásneveléssel foglalkozó szakemberekkel beszélgettünk. **Börcsök Lászlótól**, a Csongrád megyei tanács vb művelődési osztályának főelőadójától arra kértünk választ, mi indokolta a rendeltettségét?

— Korábban a szakmunkásképzési alpból minden olyan vállalat részesült, amely képez tanulót. Az iparágunkent némileg változó mértékű juttatást a tanulók létszámának arányában kaptak. Első látásra talán igazságos elosztásnak tűnik ez, ám kiderült, hogy néhol képtelenek ésszerűen elkölteni a kapott pénzt. Például azok az üzemek, amelyek — nagyságuk és adottságaik folytán — csupán néhány fiatalot foglalkoznak, akár évekig is várhattak, amíg akkora összeghez jutottak, amelyből egy gépet vásárolhattak. Így nyilvánvaló, hogy hátrányt szenvedtek a nagy üzemekkel szemben.

— Hogyan osztották föl a vállalatok az alpból kapott összeget?

— Felét fordították fejlesztésre, egytizedét az étkeztetésre, harminc százalékát pedig a szociális körülmények javítására. Végül a pénz egytizedét kaphatta a

szakmunkás, aki a gyerekekkel foglalkozott. Körülményes volt tehát az elosztás, s néhol alig lehetett megállapítani, mire költötték a pénzt.

— Milyen változás várható az új rendelet bevezetésével?

— Először is nem muszáj minden képző vállalatnak, illetve szövetkezetnek adni az évi jó 300 millió forintból. A pályázóknak fejlesztési tervet kell kidolgozniuk, amely a szakminisztériumokhoz, vagy a szövetkezetek országos érdekképviseleti szervezeteihez jut. Utóbbiak javaslatot készítenek erről, miután meghallgatták a megyei tanácsok, vagy területi szövetkezetek, valamint a szakmai szakszervezetek véleményét. A javaslatok alapján a belkereskedelmi, a mezőgazdasági és élelmiszerügyi, illetve a munkaügyi miniszter osztja el az alapot, mégpedig minden év júniusának elsején.

— A megkapott pénzeszeget sorsa pillanatig sem kétséges, minthogy az együttes rendelet világosan kimondja: „Azokat a vállalatokat kell támogatni, amelyeknél biztosítható a tanulólétszám és ennek alapján a képzési férőhelyek megfelelő mértékű kihasználása...”, valamint azokat, „amelyeknél a legmagasabb szintűen alakítható ki, illetve fejleszthető a tantervi követelményeknek megfelelő képzési feltételek (üzemi tanműhelyek építési szabvány szerinti létesítése, tanműhelyekre vonatkozó előírásoknak megfelelő gépi berendezések beszerzése, műszer- és szerszámmelési)”. Végül még egy kikötés: legyen lehetőség arra, hogy a képzési helyekhez megfelelő szociális létesítményt, vagyis öltözőt és mosdót, valamint politikai kulturális neveléshez és a bejáró tanulók varakozáshoz alkalmas helyiséget építsenek. Remélhető tehát, hogy a jövőben tervszerűen javulnak a vállalatok gyakorlati oktatási feltételei.

— Nemrég megállapította a megyei NEB, hogy több vállalatnál nincsenek tisztában a szakmunkásképzési alap rendeltetésével. Remélhető-e, hogy ezután jobban fölismerek érdekeiket a vállalatok és bátran pályáznak az összegre?

— Garancia nincs erre — válaszol **Hofgesang Péter**, a szedegi Móra Ferenc Ipari Szakmunkásképző Intézet igazgatója —, de reményünk lehet a javulásra. Ehhez az is kell, hogy megfelelő összhang legyen a képző intézetek és a vállalatok között. A pedagógusok és a vállalati vezetők beszéljék meg a feladatokat, serkentsék egymást. Fontos, hogy osztozzanak meg a munkán, s ne párhuzamos fejlesztéseket valósítsanak meg. Biztató jelek, kezdeti eredmények máris fölfedezhetők.

Mindannyiunknak érdeke, hogy valóban javuljanak a szakmunkásképzés feltételei. Ehhez az új együttes rendeltetést jó alapot, az iskolák és a gyakorlati oktatók együttműködése biztatást ad. Jó lenne, ha immár minden vállalat fölismerné, miként élhet a lehetőséggel.

Szirák József

HÁZASSÁG

I. kerület

Szedged: Zámbo István és Czírok Ágnes, Péter Bertalan és Máté Mária, Jakubowski Ireneusz János és Kolozsvári Julianna, Elek Péter és Fábik Gabriella, Dóca István és Batki Iona Mária, Várkonyi Nándor és Lalusa Zsuzsanna, Bánkúti József György és Göré Mária Mária, Antonjuk Alexandr és Pák Eva Mária, Szabó Sándor és Csorjás Edit házasságot kötöttek.

II. kerület

Szedged: Mészáros Dezső és Sillóczy Pirokka, Laudisz József és Bánfi Ilona, Hegedüs István és Váci Magdolna, Tábori János és Sári Erzsébet, Fintér József Béla és Várdi Edit házasságot kötöttek.

Algyő: Pál György és Elekes Zsuzsanna Eva házasságot kötöttek.

SZÜLETÉS

I. kerület

Szedged: dr. Csukás Lajosnak és Bartus Pirokka Regínának Krisztina Melinda, Hajdú Jánosnak és Sarkadi Erzsébetnek Ágnes, Varga Ferencnek és Jenovai Evának Levente Ferenc, Csikós Jánosnak és Papp Iónának Iona, Miklós Jánosnak és Szűcs Anna Emmán Gábor, Kiss Jánosnak és Dudás Zsuzsannának Andrea, Polgár Jánosnak és Kis Erzsébetnek Edina, Szabó István Jánosnak és Gubina Annának István Zoltán, Nehéz Dezsőnek és Bozskó Katalin Annának Gábor, Busa Gábornak és Dancs Terézia Juditnak Tünde, Varga Jánosnak és Svecz Iónának Krisztina, Gyarmati Lajosnak és Bodor Gizellának Anikó, Vass Sándornak és Tóth Katalinnak Katalin Ildikó, Malatinszki Pálnak és Pogas Veronikának Erika Katalin, Szekeres Antalnak és Hajdú Iónának Róbert, Soós Sándornak és Vetró Mária Valériának Tamás, Kovács Gyulának és Popán Gizella Erzsébetnek Miklós Zsigmond, Nagy Bélának és Hegedüs Lenke Juliának Andrea Beáta, Tóth-Andor Istvánnak és Lukács Viktóriának Zoltán, Varga Istvánnak és Beesé Rozáliának Mária Anna Tünde, Szóráth Zoltánnak és Sütös Irénnek Zoltán, Vári Péternak és Kátyi Mária Katalinnak Gabriella, Ferenczi Ottó Sándornak és Karácsonyi Mária Péter Jenő, Tóth Jánosnak és Mihályi Erzsébetnek Árpád, Tóth Dé-

Családi események

nesnek és Virág Rozáliának Hajnal, Németh Lajosnak és Jakus Mária Magdolnának Lajos, Gavril Istvánnak és Karlovitz Katalinnak Ágnes, Simon Sándornak és Kormanyos Annának Orsolya Edit, Nyilasi Lászlónak és Vital Klára Gizellának Klára, Vörös Istvánnak és Madal Veronikának Veronika Ágnes, Bonifert Domonkosnak és Bottyán Katalinnak Ferenc Kristóf, Temesvári György Gézának és Makra Iónának Timea, Csizsár Árpádnak és Urban Zsuzsannának Norbert Árpád, Török Mihálynak és Pataki Erzsébet Juliannának Erzsébet, Nagy-Jórárt Jánosnak és Buzsa Margitnak János, Zsuzsi Imrénének és Forró Editnek Imre, Bujdosó Sándornak és Varga Iónának Helga, Krahulecz Jánosnak és Kelemen Iónának Krisztina János, Lénárt Lajos Józsefnek és Szoboszlai Margitnak Szabolcs Lajos, Lakatos Józsefnek és Jankó Ibolyának Andrea nevű gyermekük született.

III. kerület

Szedged: Jő István Szilveszternek és Horváth Pirokának Gabriella, Kovács Jánosnak és Péter Zsuzsannának Krisztina, Simon Istvánnak és Takó Zsuzsanna Juliannának Zsuzsanna, Barta Sándornak és Bába Juliannának Szilvia, Dancs Lajosnak és Gyöngyi Ágnesnek Renáta, Horváth Péternek és Jankó Vilma Saroltának Gábor, Horváth István Jenőnek és Kónya Irénnek Gyöngyi Krisztina, Takács Ferenc Imrénének és Szabó Pirokka Sárának Krisztina Ildikó, Tanács Péter Gézának és Kispál Iónának Iona, Kocsis-Savanya Antalnak és Újvári Iona Gizellának Zoltán Tamás, Eszota Gyula Jánosnak és Kovács Katalinnak Anikó, Gazdag János Andrásnak és Kasza Etelkának Zoltán Gábor, Haska Jánosnak és Budai Mária Annának Andrea, Katona János Mátynak és Papdi Erzsébetnek

János László, Molnár Istvánnak és Pipicz Katalinnak Krisztina István, Zsember Józsefnek és Dékány Erzsébetnek József, Zsotér Györgynek és Valent Erzsébetnek Erzsébet Andrea, Bendé Szilveszternek és Böröcs Rozáliának Annamária, Szalai Ferencnek és Nagy Erzsébetnek Ferenc, Szedegi Bélának és Nagy Erzsébetnek Béla, Tamás Károlynak és Baricz Andrea Anikónak Gábor Balázs, Tóth Istvánnak és Kollár Eva Mária Annának István, Tóth László Sándornak és Doktor Veronikának László, Kőrödi Ferencnek és Kocsis-Savanya Iónának Norbert nevű gyermekük született.

HALALOZÁS

I. kerület

Szedged: Kocsó Ignác, Nagy Tamásné Adók Erzsébet, Kovács Antal, dr. Szabó József, Kövér Ferencné Berger Mária, Veress Györgyné Barna Veronika, Tóth Józsefné Chorle Vilma Matild, Földesi Rudolf János, Györfi Ferenc, Somoskövi Margit, Darázs Jánosné Kovács Rozáli, Kósó Árpádné Vóné Rozáli, Kórsós Mihály, Molnár Istvánné Verta Anna, Kóci Erzsébet, Bálint Ferencné Jung Mária, Földi Imréné Kulcsár Iona, Oláh István, Lipcsei Imréné Tóth Julianna, Varga Sándorné Csapó Eszter, Dóczy Istvánné Stix Viktória, dr. Kuti Ivánné Kentler Krisztina, Juhász Mihály Károly, dr. Sziber Ignácné Kemka Margit, Sebők Ferenc, Göré Mihályné Zádori Magdolna, Oláh János, Sebők József, Marostói István Dezső, Berta Istvánné Pap Iona meghalt.

II. kerület

Szedged: Btő Istvánné Szabó Vilma, Varga Ferenc János, Fehér Jánosné Szarka Etelka, Forgó Istvánné Wolford Anna, Szoboszlai-Szabó Sándorné Pécsi Mária, Sági Lajos, Jó Mihály, Pesti Vilmos meghalt.

Algyő: Tóth Márton, Erdel Jánosné Szőke Mária meghalt.

III. kerület

Szedged: Fodor Istvánné Bata Pirokka, Kálmán Mihályné Molnár Anna, Csizsár Ferencné Kisgyörgyné Regina, Bichholz Tivadár, Szabó Lajosné Pál Erzsébet, Harmath Istvánné Vadasy Katalin, Meiszer György, Nagy Pál, Pap Ferencné Piáker Rozáli, Tóth Sándor, Muskó Istvánné Iván Mária, dr. Szilágyi Jenő meghalt.

Adatbank amatőr csillagászoknak

Szakcsillagászok közreműködésével megkezdődött a magyar amatőr csillagászok megfigyeléseinek számitógépes feldolgozása. Rövidesen elkészül az „adatbank” is, amely az amatőrök által több évtized alatt szerzett új ismereteket tárolja majd. Más módon ugyanis ma már nem lehet áttekinteni azt a tömegtelen új adatot, amit a csillagászat Magyarországon csupán hobbiként foglalkozók eddig összegyűjtöttek.

Az amatőr csillagászat terén ugyanis hazánk rendkívül előkelő helyet foglal el a világon. A változó csillagokra vonatkozó új megállapítások mennyiségével például feltétlenül a világranglista öt első helyének valamelyikét — sőt, ha a lakosság számát is tekintetbe vesszük, minden bizonyosan az első helyet — szerezték meg. De azzal sem sok ország dicsekedhetik, hogy amatőr csillagászaik addig ismeretlen meteorraj felfedezését köszönheti a tudomány.

A Csillagászat Baráti Köre, a magyar amatőr csillagászok egyesülése mindössze tizenkét évvel ezelőtt alakult meg, de azóta már körülbelül 13 ezren kérték felvételüket tagjai sorába. Az első időkben főleg középkorú, illetve nyugdíjas felnőttek léptek be a körbe. Az utóbbi években azonban az arány a fiatalok javára változott. Most már az új jelentkezőknek több mint 60 százaléka tanuló, túlyomórészt középiskolás, de sok köztük az általános iskolás diák. Nemegyszer teljes úttörő-örök kéri felvételüket a baráti kör tagjai közé.

Az országban körülbelül 150 csillagászati szakkör működik, jobbára valamilyen intézmény — könyvtár, művelődési ház, iskola, sőt ipari vállalat stb. — támogatásával. Ezeknek a köröknek a tagjai gondosan összeállított tematika szerint sajátítják el a csillagászat alapjait, és időnként vizsgát tesznek tudásukról.

A magyar amatőrök műszerparkja is állandóan gazdagodik. Nagy segítségükre van ebben a budapesti URANIA Bemutató Csillagvizsgáló, ahonnan a kereskedelmi ár töredékéért kapnak kintűnő távcsöveket és optikai elemeket. Csupán tavaly 1250 lencsés-távcsővel és csaknem 300 távcsőtükörrel bővítették ilymódon megfigyelő eszközeiket a magyar amatőrök.

Dr. Török Zoltán

Gyors légelemző

A Szovjetunióban olyan hordozható gázelemző laboratóriumot készítettek, amely 60–90 perc alatt teljes és objektív képet ad a levegő szennyezettségéről. A Karjék-1 névre keresztelt készülék saját elektromos tápcsigységekkel rendelkezik

és három napon át dolgozhat üzemanyag; víz és vegyszerek pótlása nélkül.

A hordozható laboratóriumok ipari alkalmazása fokozta majd a munka biztonságát; csökkentti a bányákban a robbanás utáni állásidőt. (APN)